

FALKENBERG
REVISORERNA

Datum 2025-12-18

Socialnämnden

Kommunstyrelsen – för kännedom
Kommunfullmäktige – för kännedom

Granskning av alkoholtillstånd

Revisorerna i Falkenbergs kommun har gett PwC i uppdrag att genomföra en granskning av *alkoholtillstånd*.

Granskningens syfte är att bedöma om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

Vår bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

Följande rekommendation lämnas:

- Att riktlinjer och rutiner är kända i verksamheten.
- Att *Riktlinje för attestering* revideras i enlighet med gällande bestämmelser.
- Att nämndens mål omfattas av tydliga indikatorer och målvärden för att kunna bedöma måluppfyllelsen.
- Att nämndens mål följs upp i enlighet med nämndens verksamhetsplan.

I övrigt hänvisar vi till granskningsrapporten som bifogas i bilaga: PwC Revisionsrapport ”Granskning av alkoholtillstånd”.

Vi önskar era kommentarer senast 2026-03-18. Svar skickas till kommunrevisionen; tore.holmefalk@pol.falkenberg.se

Enligt vår digitala signatur

.....
Tore Holmefalk
Ordförande revisionen

.....
Gösta Svensson
Vice ordförande revisionen

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

TORE HOLMEFALK Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2025-12-22 15:47:42 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: TORE HOLMEFALK

Tore Holmefalk

Leveranskanal: E-post

GÖSTA SVENSSON Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2026-01-07 10:29:13 UTC

Undertecknare

Datum

Namn returnerat från Svenskt BankID: Gösta Ingmar Svensson

Gösta Svensson

Leveranskanal: E-post

Granskning av alkoholtillstånd

Falkenbergs kommun

December 2025

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Falkenbergs kommun genomfört en granskning av alkoholtillsyn. Granskningens syfte är att bedöma om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
1. Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer/rutiner för verksamheten?	Delvis
2. Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga mål för verksamheten?	Delvis
3. Säkerställer nämnden en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd?	Ja
4. Har nämnden säkerställt att den interna kontrollen kopplat till avgiftssystemet (faktureringen av tillsynsavgifter) är tillräcklig?	Delvis
5. Har nämnden säkerställt tillräcklig uppföljning av den egna kontrollverksamheten? (efterlevnad av tillsynsplan, verksamhetsplan, internkontrollplan etc.).	Delvis

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till socialnämnden:

- Att riktlinjer och rutiner är kända i verksamheten.
- Att *Riktlinje för attestering* revideras i enlighet med gällande bestämmelser.

- Att nämndens mål omfattas av tydliga indikatorer och målvärden för att kunna bedöma måluppfyllelsen.
- Att nämndens mål följs upp i enlighet med nämndens verksamhetsplan.

Innehållsförteckning

Inledning	5
Bakgrund	5
Syfte och revisionsfrågor	6
Revisionskriterier	6
Avgränsning	6
Metod	7
Granskningsresultat	9
Riktlinjer och rutiner.....	9
Mål för verksamheten	11
Handläggningstider.....	13
Intern kontroll.....	15
Uppföljning av den egna kontrollverksamheten.....	18
Samlad bedömning.....	22
Rekommendationer.....	22
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	23

Inledning

Bakgrund

Folkhälsomyndigheten ansvarar för den övergripande tillsynen av efterlevnaden av alkohollagen. Myndigheten genomför sitt uppdrag bland annat genom att ta in uppgifter och föra statistik. Myndigheten tar fram föreskrifter och allmänna råd enligt alkohollagen samt tillhandahåller kunskapsprov som kommunerna kan använda som en del av sin prövning av ansökningar och tillstånd.

Länsstyrelserna ska ge råd och information till kommunerna. Genom utbildningsinsatser, nätverksträffar och individuell rådgivning kan länsstyrelserna stötta kommunerna i tillsynsarbetet. De granskar också tillsynen i länets kommuner. Länsstyrelserna kan exempelvis granska kommunernas tillsyn av serveringstillstånd och kontroll av åldersgränser för köp av folköl. Länsstyrelsen har även ett uppdrag att underlätta samarbete mellan olika tillsynsmyndigheter och kan därför samordna kontakter mellan kommuner och andra myndigheter. Varken Folkhälsomyndigheten eller Länsstyrelsen har möjlighet att bedöma hur kommunernas handläggare ska tillämpa alkohollagen i enskilda ärenden.

Det är kommunerna som beslutar om serveringstillstånd. Den som vill servera alkohol ansöker om ett serveringstillstånd hos den kommun där serveringsstället finns. Kommunerna och Polismyndigheten har tillsyn över efterlevnaden av de bestämmelser som gäller för servering av alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. Kommunerna och Polismyndigheten har också tillsyn över detaljhandeln med folköl.

Inom Falkenbergs kommun är det Socialnämnden som ansvarar för kommunens uppgifter rörande tillstånd och tillsyn rörande serveringstillstånd och försäljning av alkohol (inkl. folköl).

I slutet av april 2025 kom SKR ut med sin årliga sammanställning av mätning av företagsklimat 2024. Syfte med mätningen är att främja företagsklimatet i kommunerna och, som en del i detta, också stärka företagarnas förtroende för kommuner och regioner. Undersökningen omfattar sex myndighetsområden: brandskydd, bygglov, markupplåtelse, miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll samt serveringstillstånd. Av de fyra obligatoriska myndighetsområdena i undersökningen så har både bygglov och miljö- och hälsoskydd ökat med en enhet var sedan år 2023, medan livsmedelskontroll och serveringstillstånd är oförändrade. Sammantaget har serveringstillstånd ett NKI på 76, för Falkenbergs kommun redovisas NKI-värdet på 70 vilket ger en ljusgrön markering i tabellen.

Revisorerna har utifrån sin riskanalys prioriterat att granska tillsynsverksamheten vad gäller serveringstillstånd och försäljning av alkohol.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att bedöma om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

I granskningen besvaras följande revisionsfrågor:

1. Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer/rutiner för verksamheten?
2. Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga mål för verksamheten?
3. Säkerställer nämnden en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd?
4. Har nämnden säkerställt att den interna kontrollen kopplat till avgiftssystemet (faktureringen av tillsynsavgifter) är tillräcklig?
5. Har nämnden säkerställt tillräcklig uppföljning av den egna kontrollverksamheten? (efterlevnad av tillsynsplan, verksamhetsplan, internkontrollplan etc.).

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- Kommunallagen (2017:725), 6:6 om nämndens ansvar
- Alkohollagen (2010:1622), framför allt kapitel 9 Tillsyn m.m.
- Alkoholförordning (2010:1636)
 - Interna riktlinjer och styrande dokument

Avgränsning

Granskningen avgränsas till att omfatta år 2025.

Kvaliteten i utförandet av tillsynsbesök omfattas utifrån att vi i granskningen tar del av Länsstyrelsens genomförda tillsyn över verksamheten i kommunen.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentgranskning av relevanta styrdokument och planer med bäring på granskningens område.

Genomgång av socialnämndens protokoll avseende perioden januari- augusti 2025.

Intervjuer har genomförts med:

- Handläggare inom alkoholtillståndsenheten
- Verksamhetschef för socialförvaltningen
- Enhetschef för stöd- och försörjningsstödsenheten, tillstånd

Inom ramen för granskningen har stickprov av 10 ansökningar avseende alkoholtillstånd genomförts.

I stickprovsgranskningen har följande kontrollerats:

- Har handläggningstiden högst pågått i 10 veckor räknat från att ansökan är komplett (i enlighet med kommunens ambition)
- Har lagens krav om handläggningstid om 4 månader hållits
- Finns angiven orsak till varför handläggningstiden inte hållits i de ärenden handläggningstiden inte hållt sig inom angiven tidsram
- Har sökanden informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.
- Har sökande erhållit beslut på sin ansökan.
- Har beslutet fattats av behörig beslutsfattare.
- Har sökande klarat kunskapsprovet enligt 8 kap 12 § alkohollagen.

Rapporten har kvalitetssäkrats i enlighet med PwC:s interna rutiner och checklistor för kvalitetssäkring

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Organisation

I *socialnämndens reglemente* framkommer nämndens uppdrag och ansvar. Nämnden ansvarar för ärenden enligt socialtjänstlagen och LSS¹. Den leder den kommunala hälso- och sjukvården enligt hälso- och sjukvårdslagen och har uppgifter enligt patientsäkerhetslagen och patientlagen. Reglementet anger även ansvar enligt LVU² och LVM³. Nämnden ansvarar bland annat för kommunens uppgifter enligt alkohollagstiftningen och närliggande regelverk (tobak, receptfria läkemedel, tobaksfria nikotinprodukter och automatspel).

I reglementet framkommer att socialnämnden består av 13 ledamöter och 7 ersättare. Presidiet utgörs av ordförande, 1 vice ordförande och 2 vice ordförande. Nämnden är anställningsmyndighet för förvaltningens personal och är personuppgiftsansvarig. Reglementet beskriver också arbetsformer, delegation, delgivning och undertecknande samt att nämnden får inrätta utskott.

I intervjuer framkommer att arbetet med alkoholtillstånd och tillsyn bemannas av två handläggare. Under 2025 har verksamheten även stöttats av en konsult. Handläggarna hanterar både ansökningar och tillsynsärenden. Ärenden föredras normalt i arbetsutskottet och i vissa fall i socialnämnden.

Enligt uppgift har verksamheten fakturerat 1 830 tkr ca avseende år 2024 och 1 766 tkr ca mellan perioden 1 januari-15 oktober 2025 avseende alkoholtillstånd och tillsynsavgifter.

¹ Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade

² Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga

³ Lagen om vård av missbrukare i vissa fall

Granskningsresultat

Riktlinjer och rutiner

Revisionsfråga 1: Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer/rutiner för verksamheten?

Enligt kommunallagen 6 kap. 6 § framkommer att nämnderna var och en inom sitt område ska se till att verksamheten bedrivs med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten.

I denna revisionsfråga kommer vi att granska om det finns antagna riktlinjer/rutiner för verksamheten avseende hantering av alkoholtillsyn.

lakttagelser

Socialnämnden i Falkenbergs kommun har en antagna *Riktlinjer för tillståndsprövning enligt alkohollagen*⁴. Syftet med Falkenbergs kommuns riktlinjer för alkoholservice och gårdsförsäljning är att ge stöd vid kommunens beredning av ansökningsärenden och bidra till att ansökningar om tillstånd handläggs effektivt och rättssäkert. Enligt riktlinjen noteras att det alltid sker en individuell prövning i varje enskild tillståndsansökan. Riktlinjerna syftar även till att skapa en bättre kunskap för hur alkohollagen och dess föreskrifter ska tillämpas. Riktlinjen tydliggör bland annat för handläggningstider, remissyttranden, lämplighetsprövning, kunskapsprov, inre och yttre tillsyn, tillsynsavgifter och de olika typer av serveringstillstånd. Vid genomförda intervjuer uppges att riktlinjen är känd i verksamheten och att den implementeras samt diskuteras vid verksamhetens veckovisa möten för att säkerställa att alla är uppdaterade och följer gällande rutiner. Vidare framgår i riktlinjen att Falkenbergs kommuns ambition är att handläggningstiden ska vara högst 10 veckor, vilket är en högre ambitionsnivå jämfört med gällande lagstiftning som noterar att handläggningstiden högst ska uppgå till 4 månader.

Vid intervjuerna som genomfördes i september framkommer att ovanstående riktlinje är under revidering, bland annat utifrån ny lag kring gårdsförsäljning. Det framkom även att det finns arbetschecklistor, bland annat en lokal checklista som en av handläggarna tagit fram som stöd för när ansökan inkommit och när den är komplett. Vid protokollsgranskning har vi noterat att nämnden antagit reviderade riktlinjer vid nämndens sammanträde i maj utifrån ny lag kring gårdsförsäljning.

Rutin vid ansökan om stadigvarande alkoholtillstånd som den heter innehåller punkter för att

⁴ Riktlinjen fastställdes 2019-06-18 och reviderades den 2025-05-20 9 § alkohollagen

dokumentera datum för när ansökan inkommit samt när den bedöms som komplett. Den innehåller även kontroll av att samtliga obligatoriska handlingar är inlämnade och att alla steg i handläggningsprocessen följs enligt rutiner.

Det finns även en *checklista för inre tillsyn – serveringstillstånd* som upprättats i verksamheten och som används för att kontrollera att förutsättningarna för tillståndet fortfarande föreligger. Den beskriver steg för steg hur ärendet ska hanteras, inklusive att ta ut SYNA maxiupplysning⁵ på bolag och personer med betydande inflytande, skicka remisser till relevanta myndigheter, och lägga in alla handlingar i ärendet. Checklistan innehåller också detaljerade instruktioner för att granska bolagets ekonomi, ägarförhållanden, bokslut, betalningsanmärkningar och andra relevanta uppgifter för att bedöma om det finns grund för fortsatt prövning eller åtgärder som erinran, varning eller återkallelse.

*Tillsynsplanen för alkoholtillsyn 2025*⁶ beskriver syftet med tillsynen och preciserar hur yttre och inre tillsyner ska genomföras. Enligt tillsynsplanen innebär yttre tillsyn rutinkontroller på serveringsställen för att säkerställa att alkohollagens bestämmelser följs, och ska genomföras minst en gång per år på alla stadigvarande serveringsställen samt på tillfälliga tillstånd med längre giltighet. Inre tillsyn avser en årlig kontroll av att förutsättningarna för tillståndet fortfarande föreligger, vilket sker genom bland annat dokumentgranskning och uppföljning via SYNA maxiupplysning.

Tillsynsplanen för alkoholtillsyn 2025 redovisar även att vid tidpunkten för tillsynsplanens upprättande hade kommunen cirka 84 serveringsställen med stadigvarande serveringstillstånd, varav fyra avsåg slutet sällskap och två gällde provsmakning vid tillverkningsställe (bryggeri). Dessutom fanns 38 registrerade försäljningsställen för folköl.

Inom ramen för granskningen har vi erhållit uppgifter om att utbildningsinsatser som nyanställd handläggare ges genom Länsstyrelsen avseende alkohol och tobak samt utbildningsinsats i verksamhetssystemen. Vidare har vi erhållit uppgifter om att utbildningsinsatser även ges genom konsumentverket samt att Länsstyrelsen anordnar konferenser inom området. Utbildning kopplat till verksamhetssystemet uppges också genomföras. Vidare uppges att en extern konsult har varit till stöd i vissa ärenden.

Bedömning

Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer/rutiner för verksamheten?

Delvis.

⁵ Kreditupplysning

⁶ Reviderades den 28 januari 2024 av socialnämnden under paragrafnummer § 11

Vi bedömer att det finns i huvudsak riktlinjer, rutiner och checklistor för verksamheten. Vi erhåll dock information från intervjuerna i september att *Riktlinjer för tillståndsprövning enligt alkohollagen* var under revidering, men protokollsgenomgången visar att de reviderade riktlinjerna antogs redan i maj. Detta indikerar en möjlighet att kommunikationen kring riktlinjernas status kan förbättras.

Vi noterar att nämnden har i sin riktlinje en ambition att handläggningstiden ska vara högst 10 veckor, jämfört mot 4 månader som noteras i gällande lagstiftning.

Mål för verksamheten

Revisionsfråga 2: Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga mål för verksamheten?

Som ovan beskrivs framgår i kommunallagen att nämnderna ska se till att verksamheten bedrivs utifrån mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt.

I denna revisionsfråga kommer vi att granska om det finns mål för verksamheten.

Iakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av underlaget *Styrmodell för Falkenbergs kommun*⁷ som beskriver kommunens styrmodell och gäller för hela kommunkoncernen. Syftet med styrmodellen är att säkerställa att kommunens vision, mål och uppdrag uppnås. Styrmodellen är de förtroendevaldas verktyg för att styra och följa upp arbetet med kommunens viljeinriktning och för att säkerställa verksamhetens kvalitet och ekonomi. Genom styrmodellen kommuniceras politiska prioriteringar som ska få genomslag i organisationen. Underlaget beskriver bland annat att Falkenbergs kommun tillämpar en tillitsbaserad styrning. Tillitsbaserad styrning noteras syfta till att minska onödig kontroll och detaljstyrning och att bättre ta tillvara invånarnas och medarbetarnas kompetens för att på så sätt skapa mer kvalitet i de tjänster vi levererar.

Underlaget omfattar även kommunfullmäktiges mandatperiodens övergripande mål:

- Ett föredöme inom hållbarhet
- Valfärd med god kvalitet
- Västkustens starkaste näringsliv

⁷ Fastställt i kommunfullmäktige 2023-03-28 § 44.

I *verksamhetsplan - Socialnämnden 2025*⁸ beskrivs nämndens specifika inriktningar och prioriterade aktiviteter utifrån kommunfullmäktigs övergripande mål. Verksamhetsplanen noterar identifierade fem utvecklingsbehov med betydelse för målarbetet; Kompetensförsörjning, Förebyggande arbete, tillgängligare verksamhet, Samverkan med andra samt Hållbara insatser. Därefter listas konkreta åtgärder så som karriärmodeller, bemanningsstrategier och digitala lösningar.

I verksamhetsplanen framgår även nämndens mål 2025. De mål som har bäring på granskningens område avser *Sveriges bästa näringslivskommun* med en inriktning att öka samverkans- och innovationskraften. Som aktivitet för att uppnå målet framgår att samverkan ska utvecklas med näringslivet och andra samhällsaktörer. Verksamhetsplanen anger även att måluppföljning ska ske med mål- och kvalitetsindikatorer vid tertiäl, delår och helår, och årsredovisningen redovisar uppföljningsdata och genomförda åtgärder. Vi kan i verksamhetsplanen inte utläsa några mål- och kvalitetsindikatorer som stöder bedömning av måluppfyllelse.

I intervjuer framgår att det övergripande målet att öka samverkans- och innovationskraft är särskilt aktuellt inom tillståndsenheten, där ansvarfull alkoholutbildning ingår för att höja kunskapen och stärka hållbarhet och trygghet kopplat till alkoholfrågor. Vidare uppges att nätverksmöten med andra kommuner och Länsstyrelse sker.

*Årsredovisning 2024 för Socialnämnden*⁹ redovisar uppföljning av mål och indikatorer samt genomförda åtgärder som berör tillståndshandläggningen. För att följa upp kvaliteten av socialförvaltningens handläggning av serveringstillstånd används SKR:s nationella servicemätning *Insikt*. I undersökningen får företagare som har haft ett ärende hos socialförvaltningen göra en uppskattning av vilken kvalitet handläggningen av deras ärende har hållit. Det sammanlagda resultatet indexeras och presenteras som ett indexvärde (0-100) där högre indexvärde innebär högre upplevd kvalitet. Resultatet av servicemätningen genererar ett Nöjd-kund-index (NKI), vilket utgör socialnämndens målindikator på området. Resultatet för den sammantagna nöjdheten med tillståndshandläggningen avseende serveringstillstånd under 2024 är 71, vilket är en försämring jämfört med föregående års resultat, 74. Jämförelse mot liknande kommuner noteras inte i underlaget. Vidare noterats att utveckla en digital guide för serveringstillstånd och framtagande av informationsmaterial för näringsidkare inom bland annat tobak är aktiviteter som bidrar till ökad måluppfyllelse.

⁸ Antagen i socialnämnden 2025-01-28 § 7.

⁹ Reviderades den 19 mars 2025 under paragrafnummer § 32

Som vi noterat tidigare i rapporten framgår i nämndens ambitionsnivå är att handläggningstiden inom granskningens område ska vara högst 10 veckor. Gällande lagstiftning noterar att handläggningen tillåter 4 månaders handläggningstid.

Riktlinjerna innehåller även service- och samverkansmål, såsom att erbjuda informationsmöte till samtliga sökanden och förbättra e-tjänster och webbens information. Det innehåller däremot inte en detaljerad genomförandeplan för hur målen ska realiseras i praktiken.

Bedömning

Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga mål för verksamheten?

Delvis.

Vi bedömer att nämnden har mål och ambitionsnivå som har bäring på granskningens område.

Vi kan dock inte finna att det finns några dokumenterade indikatorer eller målvärden i stöd till att säkerställa att tillräckliga åtgärder och aktiviteter genomförts för att bedöma om målet har uppnåtts, delvis uppnåtts eller ej uppnåtts.

Handläggningstider

Revisionsfråga 3: Säkerställer nämnden en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd?

Enligt Alkohollagen 8 kap. 1 § framgår att servering av alkoholdrycker mot betalning kräver serveringstillstånd. Serveringstillstånd söks i den kommun där man planerar att bedriva serveringen. För servering av alkoholdrycker till allmänheten finns inga undantag, där krävs alltid serveringstillstånd.

Ansökan ska enligt Alkohollagen 8 kap. 10 § ske skriftligt.

Enligt 5 § alkoholförordningen ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut. Ett beslut att förlänga handläggningstiden får inte överklagas.

lakttagelser

Riktlinjerna för tillståndsprövning anger som tidigare nämnt en intern ambitionsnivå på handläggningstider på 10 veckor från det att ansökan är komplett i Falkenbergs kommun. Riktlinjerna beskriver också att utredningar ska dokumenteras med tydlig tidsbegränsning och att sökanden ska

erhålla mottagningsbevis. Enligt alkoholförordningen är den lagstadgade fristen för beslut fyra månader från fullständig ansökan (med möjlighet till förlängning under särskilda omständigheter).

Vid intervjuer uppgav handläggarna att 10-veckorsambitionen är svår att nå på grund av bemanningsbrist samt utökade arbetsuppgifter i samband med nya regeländringar. I intervjuerna nämns särskilt införandet av nya bestämmelser kring. Det framkommer även att dessa nya uppgifter inte har kompenserats med ökade resurser.

I *delårsrapporten 2025 för Socialnämnden*¹⁰ beskrivs ett fortsatt arbete med att utveckla tillståndshandläggningen för att stödja näringslivet i kommunen. Under perioden har en digital guide för serveringstillstånd vidareutvecklats, vilket har lett till att ansökningar som inkommer oftare är mer kompletta och att näringsidkare har fått en bättre förståelse för processen och kraven som gäller. Arbetet har också innefattat påbörjandet av ett nytt "steg för steg"-verktyg för serveringstillstånd, som ska ge näringsidkarna en tydligare bild av var i processen deras ärende befinner sig.

Stickprov:

Inom ramen för granskningen har vi genomfört stickprov av 10 ansökningar av alkoholtillstånd. Vid stickproven har nedanstående kontrollerats:

- *Att skriftlig eller digital ansökan inkommit.*
- *Att beslut om tillstånd har skett inom fyra månader från ansökan kommer in.*
- *Att ev. förlängningsbeslut för de ärenden som ännu inte beslutats inom lagens krav om 4 månader.*
- *Att sökande erhållit information om det funnits skäl för att handläggningstiden förlängts.*
- *Att rätt delegat tagit beslut om tillståndet.*

Det noterades att en av ansökningarna inte uppnått den kommunala ambitionen att besluta inom 10 veckor från ansökan har inkommit. Detta avviker från de riktlinjer som nämnden satt upp, även om lagens krav om 4 månader hölls. Vidare saknas det en angiven orsak till varför handläggningstiden inte hölls och informationen har inte delgivits den sökande enligt det inkomna materialet. I enlighet med gällande riktlinjer för tillståndsprövning är det avgörande att sökande informeras om eventuella förlängningar i handläggningstiden och att tydliga skäl för dessa förlängningar formaliseras. I 8 av 10 ärenden har den sökande klarat kunskapsprovet i enlighet med alkohollagens krav.

¹⁰ reviderades av socialnämnden den 22 oktober 2025 paragraf § 73

Bedömning

Säkerställer nämnden en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd?

Ja.

Enligt ett genomförda stickprov har alla granskade ärenden uppfyllt lagens krav på en handläggningstid av 4 månader. Utifrån det bedömer vi att nämnden har en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd.

Vi kan dock konstatera att ett av de 10 granskade ärenden inte har uppnått nämnden ambitionsnivå på handläggningstid om 10 veckor.

Vårt stickprov är avgränsad till tio ärenden vilket gör att det inte med säkerhet går att uttala att resultatet är representativt för verksamheten totalt. Stickproven ger dock en indikation i ljuset av aktuella bestämmelser på området.

Intern kontroll

Revisionsfråga 4: Har nämnden säkerställt att den interna kontrollen kopplat till avgiftssystemet (faktureringen av tillsynsavgifter) är tillräcklig?

Enligt kommunallagens 6 kap. 6 § framkommer att nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig för att förebygga fel och oegentligheter i verksamheten, och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Kommunen har enligt 8 kap 10 § Alkohollagen rätt att ta ut avgifter för tillsyn av den som har provsmaknings- eller serveringstillstånd. Avgifterna beslutas av kommunfullmäktige och baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen (1991:900).

I denna revisionsfråga kommer vi att granska om det finns nämndsantagen internkontrollplan och om den omfattar lagens krav avseende att förebygga fel och oegentligheter inom granskningens område. Vi kommer även att granska om det finns riktlinjer och rutiner avseende avgifter och fakturering av tillsynsavgifter samt om kommunfullmäktige har beslutat om en avgift utifrån självkostnads- och likställighetsprincipen.

lakttagelser

I *Tillsynsplan för alkoholtillsyn 2025*¹¹ noteras att socialnämndens tillsyn av verksamheter som serverar alkohol finansieras av avgifter och att socialnämnden tar ut avgift för prövning av ansökan, anmälan samt tillsyn. I samma dokument framkommer att kommunen ansvarar för att skicka ut information om restaurangrapport och övervaka att den skickas in, samt att uppgifterna används av kommunen för att fastställa den rörliga tillsynsavgiften. Vidare noteras att restaurangrapporter skickas ut i december till samtliga serveringsställen i Falkenbergs kommun, att sista inlämningsdag är den första mars varje år och att tillståndshavare som inte inkommer med restaurangrapport får påminnelse- och förseningsavgift.

I dokumentet *Taxa för tillstånd och tillsyn 2025* framkommer att taxan är fastställd av kommunfullmäktige den 2022-11-29 och att uttaget av avgifter för tillstånd, registrering och tillsyn regleras i alkohollagen (8 kap. 10 §). Vidare framkommer att avgifterna räknas upp årligen med prisindex för kommunal verksamhet (PKV), att indexhöjningen inför 2025 är 4,6 procent och att taxan gäller från och med 2025-06-01. I taxan framkommer också fastställda avgifter för tillsyn, inklusive exempelvis fast tillsynsavgift vid alkoholservering (3 450 kr) samt rörliga avgifter i omsättningsklasser, och att påminnelseavgifter tas ut vid försenad restaurangrapport.

Vi har inom ramen för granskningen erhållit *Riktlinje för fakturering och kravhantering*. Riktlinjen reviderades senast av kommunstyrelsen 2024-10-29. I riktlinjen framgår att dokumentet gäller för samtliga nämnder i kommunen och syftar till att lägga fast övergripande principer för kommunens fakturering och kravhantering. Effektiv fakturering och kravhantering ska leda till att kommunen får betalt för fakturafordringar i tid, förebygga att förfallna fakturafordringar ackumuleras till större belopp och minimera kundförluster. Tydliga övergripande principer bidrar till en likformig behandling av kommunens invånare. Riktlinjen omfattar bland annat att fakturering ska ske så snart en fordran är känd eller i enlighet med fastställd taxa. Vidare framgår beskrivning kopplat till påminnelse, dröjsmålsränta, inkassokrav, ansökan om betalningsföreläggande, anstånd, avbetalningsplan, preskriptionstid och efterbevakning, avskrivning och fordran samt ansvar och uppföljning. Riktlinjen noterar även att det i Falkenbergs kommun är respektive avdelning/förvaltning ansvarig för kreditbedömning och fakturering inom sitt verksamhetsområde. Kravhantering handläggs av kommunstyrelsens ekonomiavdelning som har en övergripande roll och fungerar som sammanhållande och ansvariga för fakturering och kravhanteringen.

I *Riktlinjer för tillståndsprövning enligt alkohollagen*¹² framgår att för handläggningen av ansökningar om serveringstillstånd och gårdsförsäljning utgår en prövningsavgift. Denna avgift varierar beroende på

¹¹ Reviderades den 28 januari 2024 under paragrafnummer § 11

¹² Reviderades i socialnämnden den 20 Maj 2025 Paragraf § 84

vilken typ av tillstånd som ansökan avser och ska täcka de kostnader som uppkommer vid prövningen. Avgiften betalas inte tillbaka vid avslag på ansökan.

Vid intervjuer framkommer att handläggarna tar fram fakturaunderlag för tillsynsavgifter och specificerar vad fakturan ska innehålla, att underlaget skickas till ekonomienheten på socialförvaltningen som skapar ett fakturaunderlag som därefter skickas till kommunens centrala ekonomienhet för att därefter skickas till kund. Betalas inte fakturan skickas en påminnelse automatiskt efter 10 dagar från verksamhetssystemet. Om fakturan trots påminnelse inte betalas skickas fakturan vidare till inkasso för hantering.

I intervjuerna framkommer även att verksamheten ligger efter med faktureringsunderlagen, vilket bland annat beror på sjukfrånvaro och hög arbetsbelastning. Verksamheten arbetar för närvarande med att komma ikapp i faktureringsprocessen.

Vi har inom granskningen även erhållit *Riktlinje för attestering*. Riktlinjen fastställdes av kommunstyrelsen 2021-06-15, och noteras ska revideras vart fjärde år. Riktlinjens syfte är att undvika oavsiktliga eller avsiktliga fel och därigenom säkerställa att transaktioner bokförs (hanteras) så att det är möjligt att kontrollera fullständigheten i bokföringsposterna samt att överblicka verksamheternas förlopp, ställning och resultat. Vidare framgår att skapa en kundfaktura kräver ingen attest. Kreditering av kundfakturer ska attesteras av behörig person utsedd av överordnad chef. Avskrivning av fakturer ska godkännas av respektive nämnd eller enligt beslutad delegationsordning.

Vi har inom ramen för granskningen inte tagit del av någon dokumenterad verksamhetsspecifik rutin som beskriver verksamhetens faktureringsprocess och upprättande av fakturaunderlag inklusive vem som ansvar för olika uppgifter, vilka kontroller som utförs inom detta område, eller hur avskrivningar och nedskrivningar av avgifter hanteras.

Vi har erhållit information från verksamheten att avskrivningar avseende kundfakturer inom granskningens område är låga. År 2023 avskrevs 1 670 kr och år 2024 avskrevs 10 130 kr. Avskrivningar uppges genomföras av kundfakturer som är över ett år gamla och är markerade med konkurs.

I socialnämndens *internkontrollplan för 2025*¹³ framkommer inga risker eller kontrollmoment som omfattar granskningens område.

Inom ramen för granskningen har vi erhållit uppgifter om att det inte genomförts några stickprov/egenkontroller att fakturering sker i enlighet med gällande bestämmelser.

¹³ Antagen socialnämnden 28 januari paragraf § 6
17 Revisionsrapport

Bedömning

Har nämnden säkerställt att den interna kontrollen kopplat till avgiftssystemet (faktureringen av tillsynsavgifter) är tillräcklig?

Delvis.

Vi bedömer att det till viss del finns styrande och stödande dokument kopplat till avgiftssystemet och fakturering av tillsynsavgifter. Vi kan dock konstatera att riktlinje för attestering, som fastställdes av kommunstyrelsen den 15 juni 2021, inte har reviderats vart fjärde år som det är angivet att det ska ske.

Vi intervjuer framgår att verksamheten ligger efter något med faktureringsunderlagen vilket inte helt är i enlighet med gällande riktlinje för fakturering och kravhantering. Vi kan vidare konstatera att det inte sker några stickprov/egenkontroller kopplat till avgiftssystemet.

Uppföljning av den egna kontrollverksamheten

Revisionsfråga 5: Har nämnden säkerställt tillräcklig uppföljning av den egna kontrollverksamheten? (efterlevnad av tillsynsplan, verksamhetsplan, internkontrollplan etc.).

Enligt Alkohollagen 9 kap. 2 § ska kommunen upprätta en tillsynsplan som ges in till Länsstyrelsen.

lakttagelser

Som tidigare noterat i rapporten har vi tagit del av *Tillsynsplanen för alkoholtillsyn 2025*. Där framkommer att planen syftar till att skapa struktur för tillsynsarbetet och anger hur ofta och på vilket sätt tillsyn ska genomföras. Tillsynen utförs av verksamheten, det vill säga socialnämnden i Falkenbergs kommun, medan länsstyrelsen har ett regionalt tillsynsansvar och kontrollerar att kommunerna utför sitt tillsynsarbete enligt lagen. I tillsynsplanen framgår att den yttre tillsynen ska genomföras minst en gång under 2025 på alla serveringsställen med stadigvarande tillstånd samt på tillstånd med längre tillfälliga perioder. Enligt uppgift genomförs yttre tillsyner aldrig genom ensamarbete. Vid yttre tillsyner bär medarbetarna alltid bärbara larm för att möta de risker som arbetet kan innebära. Det framkommer även att riskfaktorer som sena serveringstider, ung publik och stor omsättning medför utökad kontroll, samt att inre tillsyn ska genomföras en gång per år på alla serveringstillstånd. Vid protokollsgranskning av nämndens protokoll framgår att tillsynsplanen godkändes vid sammanträde 28 januari (§ 11). Motivering till beslutet noteras bland annat att kommunen ska upprätta en tillsynsplan som ska skickas in till Länsstyrelsen. Vid intervjuer framgår att tillsynsplanen har översänts efter nämndens beslut till Länsstyrelsen.

Resultaten från tillsyn dokumenteras i en tillsynsrapport eller beslut och rapporteras till verksamheten efter varje tillsynsbesök. Sammanställningar av resultaten skickas även till länsstyrelsen i form av en länsrapport. Enligt tillsynsplanen upprättas vid varje nämndsammanträde en lista över beslut fattade enligt delegation, vilken redovisas som ett särskilt ärende för nämnden.

Utöver den tillsyn som socialnämnden själv genomför uppgav de intervjuade att Länsstyrelsen kan komma att göra egna tillsyner. Verksamheten erhåller rapporter från Länsstyrelsen baserade på deras tillsynsresultat, vilka därefter diskuteras och ligger till grund för eventuella åtgärder. Enligt uppgift har ingen sådan tillsyn genomförts under år 2025.

I verksamhetsplanen för socialnämnden 2025 framkommer att förvaltningen, utöver nämndens inriktningar och målindikatorer, ska anta ett antal kvalitetsindikatorer kopplade till den beskrivna utvecklingen som ska följas löpande. Som tidigare nämnts framkommer att vid planerade rapporttillfällen följs resultatet av förvaltningens arbete upp, samt att förvaltningsledning och varje chef utöver dessa tillfällen löpande följer upp sin verksamhet vad gäller kvalitet, ekonomi, måluppfyllelse och medarbetarnas förutsättningar för en god arbetsmiljö.

Som vi tidigare noterat i rapporten har nämnden antagit en internkontrollplan för år 2025 och att den inte omfattades av risker och kontrollmoment som har bäring på granskningens område.

Inom ramen för granskningen har vi erhållit uppgifter om att det inte genomförts några stickprov/egenkontroller inom ramen för granskningens område.

I verksamhetsplanen framgår även nämndens mål 2025. De mål som har bäring på granskningens område avser *Sveriges bästa näringslivskommun* med en inriktning att öka samverkans- och innovationskraften. Som aktivitet för att uppnå målet framgår att samverkan ska utvecklas med näringslivet och andra samhällsaktörer. Verksamhetsplanen anger även att måluppföljning ska ske med mål- och kvalitetsindikatorer vid tertial, delår och helår, och årsredovisningen redovisar uppföljningsdata och genomförda åtgärder. Verksamhetsplanen innehåller inga tydliga mål eller kvalitetsindikatorer som visar hur uppnåendet av målen kommer att bedömas. I socialnämndens delårsrapport 2025 framgår ingen måluppfyllelse per delår. Notering finns att målet kommer att bedömas i årsredovisningen.

Vid genomgång av socialnämnden protokoll januari-oktober 2025 har nedanstående ärenden hanterats inom ramen för granskningen:

Datum	Paragraf	Ärende	Kort beskrivning
2025-01-28	§ 6	Internkontrollplan 2025	Antagande av internkontrollplan för året.
2025-01-28	§ 7	Verksamhetsplan för socialnämnden 2025	Antagande av verksamhetsplan för året.
2025-01-28	§ 11	Tillsynsplan för alkoholtillsyn 2025	Godkänd plan för struktur och frekvens av alkoholtillsyn.
2025-03-18	§ 41	Information – Tillståndsenheten	Information om enhetens ansvarsområden, berörda lagar och hur ansökningsprocessen ser ut.
2025-03-18	§ 52	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten februari 2025
2025-04-22	§ 60	Revidering av delegationsordning – gårdsförsäljning	Beslut om tillstånd och återkallelse delegeras, anpassning till ny alkohollag.
2025-04-22	§ 61	Taxor för gårdsförsäljning	Fastställande av avgifter för tillstånd och tillsyn vid gårdsförsäljning.
2025-04-22	§ 66	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten mars 2025
2025-05-20	§ 84	Förslag till revidering av riktlinjer för tillståndsprövning enligt alkohollagen	Nya riktlinjer p.g.a. lagändring om gårdsförsäljning antas. Gäller från och med 1 juni 2025.
2025-05-20	§ 97	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten april 2025
2025-06-17	§ 112	Initiativärende om kunskapsprov för gårdsförsäljning	Avslag på förslag om att påskynda handläggning och införa kunskapsprov för gårdsförsäljning.
2025-06-17	§ 116	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten maj 2025
2025-08-19	§ 132	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten juni och juli 2025
2025-09-23	§ 145	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten augusti 2025
2025-10-21	§ 152	Revidering av riktlinje Intern kontroll	Nya riktlinjer avseende intern kontroll socialnämnden antas

Datum	Paragraf	Ärende	Kort beskrivning
2025-10-21	§ 159	Redovisning av delegationsbeslut	Delegationsbeslut tillståndsenheten september 2025

Bedömning

Har nämnden säkerställt tillräcklig uppföljning av den egna kontrollverksamheten? (efterlevnad av tillsynsplan, verksamhetsplan, internkontrollplan etc.).

Delvis.

Vi bedömer att nämnden har till viss del en tillräcklig uppföljning genom exempelvis framtagande av tillsynsplan till Länsstyrelsen, internkontroll och löpande redovisning av delegationsbeslut. Vi kan dock inte finna en spårbarhet i nämndens protokoll att tillsynsplanen översänts till Länsstyrelsen i enlighet med gällande lagstiftning.

Vi bedömer att nämndens mål i delårsrapporten har inte följts upp i enlighet med vad som framgår o nämndens verksamhetsplan. Vi kan vidare konstatera att nämndens internkontrollplan inte omfattar risker och kontrollmoment inom granskningens område.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Falkenbergs kommun genomfört en granskning av alkoholtillsyn. Granskningens syfte är att bedöma om socialnämnden säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att socialnämnden **inte helt** säkerställt en ändamålsenlig styrning, kontroll och uppföljning av tillsynsverksamheten över serveringstillstånd och försäljning av alkohol inom Falkenbergs kommun.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till socialnämnden:

Utifrån genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till socialnämnden:

- Att riktlinjer och rutiner är kända i verksamheten.
- Att *Riktlinje för attestering* revideras i enlighet med gällande bestämmelser.
- Att nämndens mål omfattas av tydliga indikatorer och målvärden för att kunna bedöma måluppfyllelsen.
- Att nämndens mål följs upp i enlighet med nämndens verksamhetsplan.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning
Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga riktlinjer/rutiner för verksamheten?	<p>Delvis Vi bedömer att det finns i huvudsak riktlinjer, rutiner och checklistor för verksamheten. Vi erhåll dock information från intervjuerna i september att <i>Riktlinjer för tillståndsprövning enligt alkohollagen</i> var under revidering, men protokollsgenomgången visar att de reviderade riktlinjerna antogs redan i maj. Detta indikerar en möjlighet att kommunikationen kring riktlinjernas status kan förbättras.</p> <p>Vi noterar att nämnden har i sin riktlinje en ambition att handläggningstiden ska vara högst 10 veckor, jämfört mot 4 månader som noteras i gällande lagstiftning.</p>
Har nämnden säkerställt att det finns ändamålsenliga mål för verksamheten?	<p>Ja Vi bedömer att nämnden har mål och ambitionsnivå som har bäring på granskningens område.</p> <p>Vi kan dock inte finna att det finns några dokumenterade indikatorer eller målvärden i stöd till att säkerställa att tillräckliga åtgärder och aktiviteter genomförts för att bedöma om målet har uppnåtts, delvis uppnåtts eller ej uppnåtts.</p>

Säkerställer nämnden en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd?

Delvis

Enligt ett genomförda stickprov har alla granskade ärenden uppfyllt lagens krav på en handläggningstid av 4 månader. Utifrån det bedömer vi att nämnden har en efterlevnad av lagens krav på handläggningstider vid ansökan om stadigvarande eller tillfälligt serveringstillstånd.

Vi kan dock konstatera att ett av de 10 granskade ärenden inte har uppnått nämnden ambitionsnivå på handläggningstid om 10 veckor.

Vårt stickprov är avgränsad till tio ärenden vilket gör att det inte med säkerhet går att uttala att resultatet är representativt för verksamheten totalt. Stickproven ger dock en indikation i ljuset av aktuella bestämmelser på området.

Har nämnden säkerställt att den interna kontrollen kopplat till avgiftssystemet (faktureringen av tillsynsavgifter) är tillräcklig?

Delvis

Vi bedömer att det till viss del finns styrande och stödjande dokument kopplat till avgiftssystemet och fakturering av tillsynsavgifter. Vi kan dock konstatera att riktlinje för attestering, som fastställdes av kommunstyrelsen den 15 juni 2021, inte har reviderats vart fjärde år som det är angivet att det ska ske. Vi intervjuer framgår att verksamheten ligger efter något

med faktureringsunderlagen vilket inte helt är i enlighet med gällande riktlinje för fakturering och kravhantering.

Vi kan vidare konstatera att det inte sker några stickprov/egenkontroller kopplat till avgiftssystemet.

Har nämnden säkerställt tillräcklig uppföljning av den egna kontrollverksamheten? (efterlevnad av tillsynsplan, verksamhetsplan, internkontrollplan etc.).

Delvis

Vi bedömer att nämnden har till viss del en tillräcklig uppföljning genom exempelvis framtagande av tillsynsplan till Länsstyrelsen, internkontroll och löpande redovisning av delegationsbeslut. Vi kan dock inte finna en spårbarhet i nämndens protokoll att tillsynsplanen översänts till Länsstyrelsen i enlighet med gällande lagstiftning.

Vi bedömer att nämndens mål i delårsrapporten har inte följts upp i enlighet med vad som framgår o nämndens verksamhetsplan. Vi kan vidare konstatera att nämndens internkontrollplan inte omfattar risker och kontrollmoment inom granskningens område.

2025-12-18

Rebecca Lindström

Malou Olsson

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Falkenbergs kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2025-07-07. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

